

Bart De Moor is gewoon hoogleraar aan de K.U.Leuven, met onderzoek in systeemtheorie, regeltechniek en bioinformatica. Hij is oprichter en bestuurder van verschillende spin-off bedrijven en kennisinstellingen. Tussen 1991-1999 was hij adviseur en kabinetschef van verschillende ministers van wetenschaps- en technologiebeleid. Tot 1 juli jl. was hij de kabinetschef socio-economisch beleid van minister-president Leterme.

De paradoxen van het innovatiebeleid

Dat er in de automobielenindustrie af en toe zware klappen vallen, zijn we intussen gewend. Maar dat bij 'ons' vlaggenschip, Janssen Pharmaceutica, bijna 700 mensen moeten opstappen, waaronder 200 researchers, doet ons de wenkbrauwen fronsen. Dat er bij Nokia Siemens in Herentals 160 wetenschappers verdwijnen, of beter gezegd, 'ge-outsourced' worden, stemt tot nadenken. En ook Bayer en Lanxess kondigden bedrijfsherstructureringen en personeelsafslankingen aan: na de 600 in 2003, is er alweer een plan voor de schrapping van 200 banen.

Wat gebeurt hier allemaal? Treft men ons in onze sterkste flank: deze van onze hersenen, deze van onze innovatie en de kwaliteit van de opleiding van onze mensen?

Feit 1: Elk van deze beslissingen is een rechtstreeks effect van de globalisering. Janssen Pharmaceutica is een onderdeel van het Amerikaanse Johnson en Johnson, een wereldbedrijf met een omzet van 53 miljard dollar, dat beconcurrereerd wordt door meer dan 4000 biomedische bedrijven wereldwijd. Ook de beslissing van Nokia

(2010). Onrustwekkend is wel dat deze van de bedrijven recent zijn gedaald (van 1.75 % enkele jaren geleden naar 1.6 % nu). Zij moeten naar de 2% ! Finland, met 5.4 miljoen inwoners, toch zeer vergelijkbaar met de 6 miljoen van Vlaanderen, investeert 3.65 % aan O&O. Dat is echt niet enkel te danken aan Nokia. Op een recente studiedag georganiseerd door Essenscia (het vroegere Fedichem) en de K VIV, bleek dat de chemische industrie in Vlaanderen bijdraagt voor meer dan 50% van de O&O investeringen in de industrie, maar dat bij het IWT slechts 10 % van de aangevraagde projecten uit die industrie komen, voor slechts 7 % van het budget. Hier zijn verklaringen voor. Maar toch !

Feit 4: Een andere grote uitdaging: De arbeidsmarkt verder flexibiliseren, zodat vraag en aanbod beter op mekaar raken afgestemd. De arbeidsmobiliteit verhogen! Alleen al in de Antwerpse havenregio zijn er 4500 vacatures. Waarvan 1500 in de chemie!

Feit 5: De problematiek van de kosten, waar de echte bottleneck zit voor de in België gelokaliseerde onder-

Treft men ons in onze sterkste flank: deze van onze hersenen?

Siemens is een rechtstreeks gevolg van de keiharde concurrentiestrijd in de telecomsector. Voor grote bedrijven die wereldwijd actief zijn, is de impact in Vlaanderen maar een peulenschil.

Feit 2: Voortaan wordt ook onderzoek uitbesteed. Dat is nieuw. Net zoals dat eerder al gebeurde met assemblage onderdelen of logistieke activiteiten allerhande. Onderzoek gebeurt steeds meer in een 'open innovatie' mode. In de toekomst zal 'kennis' ook zondermeer buitenshuis worden aangekocht. Men trekt naar India, niet enkel voor productie, maar ook steeds meer voor O&O. M.a.w., onderzoek en kennis worden hoe langer hoe meer onderworpen aan vraag en aanbod. Soms zijn deze ook cyclisch, zoals het geval is in de farmaceutische industrie, wanneer enkele van de producten uit patent gaan. Innovatie is op de wereldmarkt een essentieel ingrediënt geworden in de competitiviteit. Zelfs in innovatie is niemand nog immuun voor cyclische bewegingen. Drie jaar geleden zag het er slecht uit voor de automobielenindustrie in Vlaanderen. De laatste twee jaar is er 800 miljoen euro geïnvesteerd in de sector. In de chemie vorig jaar 1.21 miljard euro.

Feit 3: Volgens de Lissabonnorm moet er 3 % van het Bruto (Regionaal/Binnenlands) Product besteed worden aan Onderzoek en Ontwikkeling. In Vlaanderen zitten we aan 2.2 %. De investeringen van de overheid stijgen en zitten aan 0.65 % (we moeten naar de 1 % tegen

zoeksafdelingen. Niet alleen de technologische voor-sprong, maar ook de rendabiliteit is een belangrijke parameter bij de allocatie van investeringen. De loonkosten in de chemie hier liggen 2 % hoger dan deze in Duitsland. Akkoord, er zijn verschillende recente 'defiscalisatie-maatregelen' voor onderzoekers. Maar dan nog blijven de (loon)kosten te hoog t.o.v. deze in onze buurlanden, zeker t.o.v. de landen aan de Middellandse Zee of deze in Centraal en Oost Europa. Daarom ook de vraag naar een verdere regionalisering van de sociaal-economische hefboomen, zoals afcantiemen op de vennootschapsbelasting in het kader van O&O, in de plaats van subsidies.

Feit 6, tot slot: creativiteit en ondernemerschap, de nagels waarop we moeten blijven slaan. Siemens, Johnson en Johnson, Bayer: Het zijn grote mature bedrijven, die belangrijk zijn maar ook log in hun groei. De echte groei komt van de eBays en de Googles. Of van Apple. Daar komen minstens evenveel jobs bij als er elders verdwijnen. Creatieve destructie in de praktijk! De laatste twintig jaar hebben heel wat technologiebedrijven in Vlaanderen het licht gezien. Barco, LMS, ICOS, Crop Design, Devgen, Metris, IPCOS, enz.... Maar nog niet genoeg. Nog niet internationaal genoeg. Een voordeel van het zelf te doen, is dat het steeds nóg beter kan!

Reacties naar Column@kviv.be